

DESPRE EXISTENȚA BUBALINELOR ÎN SATELE DIN CÂMPIA RÂMNICULUI DUPĂ ANUL 1860

Dr. Sorin GEACU

SUR LA PRÉSENCE DES BUFFLES DANS LES VILLAGES DE LA PLAINE DU RÂMNIC APRÈS L'ANNÉE 1860

Résumé

À travers des enquêtes d'archives et de terrain, l'ouvrage documente une composante de l'activité d'élevage d'animaux, à savoir l'élevage de buffles, en faisant une analyse spatio-temporelle. Si en 1837 cette espèce était trouvée dans 20 localités, aujourd'hui on ne la trouve que dans une seule localité. La population de buffles, qui était de plus de 1.650 en 1900, a régulièrement diminué pour n'atteindre que 5 aujourd'hui.

Le déclin spectaculaire des troupeaux de buffles dans cette unité géographique, traversée par la rivière Râmnicu Sărat, est dû au vieillissement des éleveurs qui ont renoncé à l'élevage de gros animaux, et à la non-implication de la nouvelle génération villageoise dans cette activité au cours des dernières 30-40 années.

Ceci est le premier article sur ce sujet concernant la Plaine de Râmnic.

Cuvinte cheie: bivol, dinamica populației, Câmpia Râmnicului, România.

Mots-clé: buffle, dynamique de la population, Plaine du Râmnic, Roumanie.

Introducere. Caracteristicile speciei

Câmpia Râmnicului se află în sud-estul României, primind acest nume de la valea râului Râmnicu Sărat, care o traversează. Se extinde în județele Buzău, Vrancea și Brăila. Este una din subunitățile Câmpiei Buzău-Siret, parte a Câmpiei Române. Altitudinile în Câmpia Râmnicului variază între 40 și 100 m.

Hidrografia regiunii a favorizat creșterea bubalinelor (bivolilor), pentru că aceste mamifere au mare nevoie în perioada caldă a anului de ape în care să se scalde zilnic timp de mai multe ore, atunci când temperaturile sunt ridicate. Astfel, limita de sud a acestei unități geomorfologice este dată de râul Buzău, iar partea sa centrală este străbătută de râul omonim. În afara acestor râuri, mai sunt și alte văi mai mici, cu caracter permanent ori temporar, ca de exemplu: Valea Boului, Ghergheasa, Boldu, Slimnic, Coțatcu. Totodată există și o serie de lacuri, dintre care amintim: Boldu, Ghergheasa, Căiata, Jirlău, Balta Albă, Ruiești.

În mediul rural, în rândul crescătorilor de animale domestice mari, s-au încadrat și cei care aveau bubaline (bivoli), mamifere de culoare integral neagră.

Bivolul este o specie masivă, cu constituție robustă, cu cap mare și fruntea bombată. Coarnele sale, lungi și groase, sunt îndreptate atât în jos, cât și înapoi. Are trunchiul larg, abdomenul voluminos și ugerul mic. Membrele sunt scurte și groase. Și pielea este foarte groasă, iar părul este rar cu fire groase. Scheletul este gros, iar musculatura bine dezvoltată¹.

Bivolițele se cresc în special pentru producția de lapte, ce are calități superioare comparativ cu cel de vacă, în primul rând fiind mult mai bogat în substanțe grase. Din el, se prepară brânză, unt, smântână ori iaurt.

Au existat și cazuri când bubalinele (atât masculii, cât și femelele) s-au folosit și la tracțiune, fiind înhămate la căruțe.

Este o specie puțin pretențioasă la condițiile de hrănire și întreținere. La pășunat folosește bine vegetația săracăcioasă, slab productivă, atât de caracteristică acestei regiuni.

Până în prezent nu s-a mai alcătuit o lucrare cu un astfel de subiect, pentru zona geografică la care ne referim.

Dinamica populației de bivoli

Pentru analiza dinamicii populaționale la această specie, datele vor face referire la următoarele unități administrativ-teritoriale: județele Buzău și Râmnicu Sărat până în anul 1950, raioanele Râmnicu Sărat și Buzău pentru

¹ G. Dincă, *Creșterea bivolilor*, în „Zootehnia României”, vol. II, București, Editura Academiei R. S. România, 1973.

intervalul 1951-1967 și județele Buzău, Vrancea și Brăila din 1968 până în prezent.

Conform datelor din anul 1860 existau în partea joasă a județului Râmnicu Sărat, 128 de bivoli, din care 107 în plasa Râmnicu de Jos și 21 în plasa Grădiștea, iar în județul Buzău în plasa omonimă erau 78 de exemplare².

Situația bubalinelor de la sfârșitul secolului al XIX-lea (anul 1890), pe comune, se prezenta astfel: Cochirleanca – 5 (2 bivoli, 3 bivolițe), Găvănești – 2 bivolițe, Săgeata – 8 și Scurtești – 18, în total 33 de exemplare³.

Pe teritoriul vechiului județ Râmnicu Sărat, tot la sfârșitul secolului al XIX-lea, în anul 1891, cele mai multe bubaline erau la Slobozia Ciorăști – 335 (188 bivoli, 147 bivolițe), comună formată din cătunele Jiliștea, Ciorăști, Armeni și Dumitreni⁴.

Astfel, în Câmpia Râmnicului la sfârșitul secolului al XIX-lea, numărul bivolilor depășea 400 de capete.

Analizând datele cuprinse în Statistica animalelor domestice din România, realizată chiar la începutul secolului al XX-lea, și anume în luna decembrie 1900 (și publicată 3 ani mai târziu), observăm următoarele:

- în județul Buzău, doar 31 de bubaline se creșteau în două sate: Găvănești – 18 (11 bivolițe și 7 tineret) și Scurtești – 13 (6 bivolițe și 7 tineret);
- pe teritoriul județului Râmnicu Sărat, numărul bivolilor era mult mai mare – 241 exemplare (tabelul nr. 1):

Tabelul nr. 1
Numărul bubalinelor, pe categorii, în zona de câmpie a județului
Râmnicu Sărat, în anul 1900

Comuna	Bivoli	Bivolițe	Tineret	Comuna	Bivoli	Bivolițe	Tineret
Nicolești	-	-	3	Puiești	2	15	4
Bălești	-	2	1	Ciorăști	-	6	5
Mărtinești	5	7	2	Mihălceni	-	18	8
Bogza	3	24	17	Sihlea	4	16	11
Voetin	-	2	-	Bălăceanu	-	5	2
Balta Albă	1	1	-	Câineni	4	5	2

² *Analele economice pentru cunoștința părții Muntene din România*, București, 1860.

³ B. Iorgulescu, *Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*, București, Stabilimentul Grafic I. V. Socec, 1892.

⁴ G. G., Dănescu, *Dicționarul geografic, statistic și istoric al județului Râmnicu Sărat*, București, Stabilimentul Grafic I. V. Socec, 1896.

Costieni	0	21	10	Grădiștea	-	1	1
Obidiți*	-	1	2				

*Obidiți – azi Râmnicelu.

După cum se observă din tabelul de mai sus, cele mai multe bubaline se creșteau la Bogza, Costieni și Sihlea, astfel că numai în aceste trei comune exista peste jumătate din efectivul total (56,4%).

La începutul Primului Război Mondial, în luna aprilie 1916, s-a realizat o nouă statistică a animalelor domestice. Conform acesteia, în satele aparținătoare județului Buzău nu se mai creșteau bivoli. În schimb, în cele arondate județului Râmnicu Sărat erau 364 exemplare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2
Numărul bubalinelor, pe categorii,
în comunele județului Râmnicu Sărat în 1916

Comuna	Bivoli	Bivolite	Tineret	Comuna	Bivoli	Bivolite	Tineret
Balta Albă	8	11	12	Boldu	-	1	1
Măcrina	-	10	4	Obidiți	-	1	-
Puiști	-	4	2	Sălcioara	-	1	-
Vișani	1	2	-	Vâlcelele	7	9	9
Bălăceanu	2	2	1	Costieni	2	31	11
Câineni	1	-	-	Grădiștea	-	3	1
Slobozia Ciorăști	1	1	1	Ciorăști	-	5	1
Jirlău	2	-	-	Mărtinești	3	9	6
Mihălceni	-	2	2	Bogza	6	144	36
Voetin	-	8	3	Bălțați	-	9	1
Galbenu	-	4	1				

*Bălțați – azi Valea Râmnicului.

Se evidențiază în mod clar numărul mare de bivoli crescuți de locuitorii comunei Bogza, și în special din satul Caiata aparținător acesteia, ce deținea jumătate din efectivul județean. Urmau apoi, la mare distanță, efectivele din comunele Costieni (44 exemplare) și Balta Albă (31 exemplare).

În anul 1941 doar pe teritoriul Plasei Boldu a județului Râmnicu Sărat erau 29 exemplare, din care 19 bivolite, 7 tineret și 3 tauri.

Numai în partea sudică a Câmpiei Râmnicului, în 1948, existau 43 de bivoli în 11 localități și anume: Ziduri (8 exemplare), Costieni (8), Câineni (6),

Măcrina (5), Balta Albă (4), Colibași (3), Boldu – (2 în cartierul Boldu Vechi), Obidiți (2 în cartierul Ceaușu), Sălcioara (2), Zoîța (2) și Bălăceanu (1).

Numărul bivolilor înregistrați la recensământul animalelor din 15 ianuarie 1949 a fost de 166, marea majoritate fiind în comuna Bogza din județul Râmnicu Sărat, azi în județul Vrancea (tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3
Efectivele de bubaline pe categorii la începutul anului 1949

Comuna	Bivoli	Bivolite	Tineret	Comuna	Bivoli	Bivolite	Tineret
Boldu	2	-	-	Măcrina	5	-	-
Puiești	3	-	-	Sălchioara	1	-	1
Știubei	2	-	-	Bălțați	-	1	-
Costieni	-	6	-	Colibași	-	2	-
Zoîța	-	1	-	Ziduri	1	8	1
Obidiți	2	-	-	Bogza	54	64	12

Atunci, mai mult de $\frac{3}{4}$ dintre bivoli se creșteau tot în comuna Bogza (78,3% din numărul total).

La începutul anului 1953, localitățile cu cele mai multe bubaline erau: Bogza - 204, Voetin – 54, Sihlea – 42, Boldu - 19, Ziduri - 18, Bălăceanu - 13, Zoîța – 13 și Puiești – 13.

Ulterior, la recensământul animalelor realizat în 3 ianuarie 1967 existau bubaline în 15 sate încadrate următoarelor comune: Bogza – 74 (52 în satul Caiata și numai 22 la Bogza), Boldu – 15, Puiești – 12 (doar în Puieștii de Jos), Ghergheasa – 11, Ziduri – 10 (în trei sate: Ziduri – 5, Heliade Rădulescu – 3 și Lanurile – 2), Vâlcelele – 8, Cochirleanca – 8 (4 în satul Roșioru și 4 în Satu Nou), Măcrina – 6, Sălchioara – 5, Zoîța – 4 (numai în satul Costieni). Efectivul total era de 153 capete.

În satul Căiata (comuna Sihlea) în 1971 mai erau circa 30 de bubaline.

Pe teritoriul comunei Puiești, în anul 1973 se mai creșteau 19 bivoli, din care: 8 în Puieștii de Jos, 5 în Macrina, 3 în Nicolești și 3 în Dăscălești. Specia a existat până la începutul anilor '80.

Tot în anul 1973, mai erau 9 exemplare la Vișani și 3 la Galbenu.

La Voetin (comuna Sihlea) ultimii bivoli s-au crescut în 1975.

În satul Sălchioara (comuna Ghergheasa) specia a existat până în anul 1985.

La nivelul anului 1988 mai existau câteva exemplare la Ziduri, Bălăceanu și Ghergheasa.

Numai 6 bivoli mai erau în 1996 la Vâlcelele.

Actualmente, în Câmpia Râmnicului mai există bubaline în trei comune: Boldu și Vâlcelele în județul Buzău și Sihlea în județul Vrancea⁵.

Concluzii

Populația de bivoli din Câmpia Râmnicului, în ultimul secol și jumătate, a atins valoarea maximă în anul 1916 (peste 360 de exemplare). Bubalinele s-au crescut îndeosebi pentru producția de lapte proaspăt, dar și derivate ale acestuia (brânză, smântână unt, iaurt).

Treptat s-a renunțat la ele, îndeosebi în perioada colectivizării agriculturii, dar și datorită îmbătrânirii crescătorilor și a neimplicării tinerilor în astfel de activități.

Astăzi numărul de bubaline este redus (aproape 50 de exemplare), fiind crescute numai în trei localități, două în județul Buzău (Boldu și Vâlcelele) și una în județul Vrancea (Căiata). Boldu are acum cele mai multe bubaline din toată câmpia din sud-estul României.

⁵ G. G., Dănescu, *Dicționarul geografic, statistic și istoric al județului Râmnicu Sărat*, București; Stabilimentul Grafic I. V. Socec, 1896; G. Dincă, *Creșterea bivolilor*, în „Zootehnia României”, vol. II, București, Editura Academiei R. S. România, 1973; G. Georgescu, (coord.) *Monografia creșterii bubalinelor în România și pe plan mondial*, București, Editura Ceres, 2008; B. Iorgulescu, *Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău*, București, Stabilimentul Grafic I. V. Socec, 1892; *** *Analele economice pentru cunoștința părții Muntene din România*, București, 1860; *** *Statistica animalelor domestice din România*, București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1903; *** *Statistica animalelor domestice din aprilie 1916*, București, Imprimeria Statului, 1916; *** *Arhivele Naționale Buzău*, fond Serviciul Sanitar-Veterinar Râmnicu Sărat, dos. 1/1941, Buzău, 1941; *** *Arhivele Naționale Buzău*, fond Direcția de Statistică Buzău, dos. 7/1942-1945, 1/1945-1957, 5/1966, Buzău, 1942-1966; *** *Geografia României*, vol. V, București, Editura Academiei Române, 2005.